

Externe betrekkingen

Internet en E-mail voor de moderne talenklas. De website voor taalonderwijs van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Oorlogspoëzie en hypertext: gruwel of hype? Grensoverschrijdend leren. Tandem via Internet. 'iT's on line: een website voor leerlingen en leraars. Suggesties voor zinvol surfen. Projekt IDV-Netz. Goeie genade! Help! Waar gaat dit over?! Denkbare reactie van wie de boot gemist heeft en terzijde van de digitale snelweg beteuterd de snel aan groeiende karavaan van racewagens van de toekomst voorbij ziet razen.

Het zijn de titels van zeven artikelen die het zojuist verschenen nummer 79 van de *Werkmap voor Taal- en Literatuuronderwijs* (WvT) tot een must maken voor ieder die de ontwikkelingen bij wil benen. Van die zeven zijn er twee in het bijzonder nuttig voor de lezers van deze rubriek.

Van algemene aard, maar zeer inleidend en waardenvol, is de bijdrage van *Karel van Rompaey*, waarin deze uit de doeken doet hoe je Internet en E-mail kunt benutten in het vreemdetalenonderwijs. Erg praktisch, want Van Rompaey geeft exact aan wat de hele installatie van een en ander om er op school mee te werken gaat kosten aan aanschaf en exploitatie. In Belgische francs maar dat kan men zelfs zonder computer nog wel vertalen naar de Nederlandse situatie, desgewenst. Zelfs het Porno-filter is beschreven: alle pagina's met erotische of porno-inslag kunnen geblokkeerd worden. Zou wel een beetje afleiden. Zeker in het studiehuis, waarvoor de nieuwe media, zoals hier uitgelegd, een grandioos instrument tot het opslaan en verspreiden van kennis lijken te worden. En Van Rompaey gaat verder: hij geeft ook informatie over tal van lopende uitwisselingsprojecten, mogelijkheden voor talige communicatie onderling en met de buitenwacht, enfin: een uitstekende gids voor beginners en gevorderden.

Edward Vanhoutte maakt ons gelukkig met een goed verslag van wat je met Internet kunt doen als Archief der Archieven, bijvoorbeeld wanneer je aan een thema wilt beginnen. Zijn voorbeeld is het HypterText-project van *Stuart Lee* van het Center of Computing for the Humanities van Oxford University rond het gedicht 'Break of Day in the Trenches' van *Isaac Rosenberg* uit 1916, een van de vele gedichten waarin Engelstalige dichters de verschrikking van de loopgraven in het Franse oorlogsgebied tijdens de eerste wereldoorlog hebben vastgelegd.

Ik moest bij het zien van beelden uit deze productie, tijdens de door de Nijmeegse universiteit (vakgroep Algemene Kunstwetenschappen) georganiseerde nascholingscursus CKV1 vertoond door *Frits Schulte*, denken aan het eindeloos geploeter van een handvol studenten van mij in het begin van de jaren Tachtig met hetzelfde thema. [Bedenk: geen computer, geen geavanceerde videotechnieken!] Zij maakten een videoband over *The Trench Poets*, zoals Siegfried Sassoon, Wilfred Owen en Rupert Brooke, en ik herinner mij levendig het eindeloos gezwoeg met filmfragmenten, teksten inspreken, overnieuw, overnieuw, compositie, etcetera. Uiteindelijk was het resultaat voor dat moment zeker bevredigend, er werden ook lessen mee gegeven, maar wie wat

afstand nam moest toch erkennen dat al dat ploeteren niet in verhouding stond tot het resultaat. Wij raken zeer verwend.

Hier, op dit perceeltje Internet, is een pakket te vinden van vijftientig gedichten rond het thema oorlog, de versies van Rosenbergs gedicht, zijn biografie, verwijzingen naar andere vergelijkbare dichtergroepen en de historische werkelijkheid van de eerste wereldoorlog; precies dat waar mijn studenten en ik ruim tien jaar geleden naar streefden.

Om met Frits Schulte te spreken: hier is nu een fascinerende opzet te vinden die overtuigend laat zien, dat 'het goed is om het masjien te laten doen wat het masjien kan en de docent wat alleen de docent kan'. WdM

WvT, 79, 20ste jrg., najaar 1996. Blijde-Inkomststraat 21, 3000 Leuven.

School en museum: partners van de toekomst

Op 15 november vond in het Stedelijk Museum te Zutphen de studiedag 'Kunsteducatie, de stand van zaken' plaats, georganiseerd door de vorig jaar opgerichte werkgroep Kunsteducatie van de Sectie Educatieve Diensten van de Nederlandse Museum Vereniging. De opkomst was zo groot dat moest worden uitgeweken naar een buurtzaaltje. Doel van de dag was het verkleinen van de communicatiekloof tussen enerzijds het museum en anderzijds scholen (met name docenten beeldende vakken), educatieve uitgeverijen, kunstvakopleidingen en andere instellingen actief op het gebied van kunsteducatie. Het publiek in de zaal was dan ook van divers pluimage, hoewel uit een korte rondvraag zijn achtergrond minder uiteenlopend bleek. Het gros had een wetenschappelijke opleiding kunstgeschiedenis achter de rug, slechts enkelen een lerarenopleiding aan een van de hogescholen voor de kunsten. Daarmee was de oorzaak van de kloof deels verklaard en het bekend gegeven onderstreept dat in ieder geval de kunstmusea de vakinhoudelijke kennis van hun educatief medewerker hoger aanslaan dan overdrachtelijke kennis en vaardigheden. Maar de grote belangstelling voor deze studiedag toonde aan dat daarin wellicht langzaam verandering komt.

Een van de oorzaken ligt in de groeiende aandacht voor jongeren in de kunstwereld. Een 'verwaarloosde' groep, die, zo stellen Nuis en Netelenbos, moet worden gestimuleerd (meer) deel te nemen aan het (officiële) culturele leven. En dat kan het beste via de scholen.

Maar juist van die scholen en de wensen van docenten ten aanzien van musea, is maar weinig bekend in de museumwereld, zo stelde *Jacob Oostwoud Wijdenes*, onderzoeker bij het SCO-Kohnstamm Instituut (UvA), die de lezingenreeks opende. Op basis van zijn in maart dit jaar verschenen *Trendrapport Museumeducatie* waarschuwde hij voor een te groot optimisme onder museumeducatoren. Die zien in de invoering van de basisvorming, met haar grote aandacht voor vaardigheden als het uitvoeren van onderzoekjes -waarvoor het museum zich uitstekend leent-, en straks de verplichte excursies in de tweede fase -en het vervallen van de lastige lesroosters- hun kans de banden aan het halen met 'het publiek van de toekomst', de jongeren. "Het is allerm minst zeker of scholen wel naar het museum komen, ze kunnen ook naar het theater of de concertzaal," waarschuwde Oostwoud Wijdenes. Wil het museum verzekerd

zijn van bezoek uit het onderwijs, dan moeten contacten via de schooldirectie verlopen en excursies een vast, terugkerend onderdeel op het schoolprogramma worden. Maar voor het zover is, moet het aanbod beter worden afgestemd op de wensen uit het onderwijs. Deze voor veel musea geheel nieuwe doelgroep vraagt met name in de lagere klassen om een andere benadering dan de gemiddelde, hoog opgeleide en geïnteresseerde museumbezoeker en docenten in het onderwijs, maar ook medewerkers van steunfunctie-instellingen, kunnen dat weten. Intensief contact en samenwerking ligt dus voor de hand. Iets wat nu nog maar zelden en te incidenteel gebeurt.

Afstemming op elkaars activiteiten

Hoe het wel kan, liet *Pieter van der Heijden* horen, als educatief medewerker verbonden aan het Stedelijk Museum de Lakenhal in Leiden en hier als spreker optredend in het kader van zijn werkzaamheden bij uitgeverij Meulenhoff Educatief. In tien grote kunstmusea -waaronder het Rijksmuseum, het Bonnefantenmuseum, het Groninger Museum, Boymans-van Beuningen en het Singermuseum- wordt het educatief programma al drie jaar afgestemd op de methode *Arti* (zie *Tsjip* 6/3): in overleg met de docent wordt bekeken bij welk hoofdstuk de leerlingen zijn aanbeland en welke beeldaspecten daarin centraal staan, 'want daarom draait het in de basisvorming vooral en niet om kunstgeschiedenis waar de meeste educatief medewerkers steeds mee aankomen', aldus Van der Heijden. Dat deze werkwijze succes heeft, blijkt uit de cijfers: in het eerste jaar ontving de Lakenhal 38 schoolgroepen. De methode wordt nu herzien. Om de aansluiting tussen onderwijs en museum te verbeteren, komen de afgebeelde kunstwerken straks vrijwel allemaal uit Nederlandse musea. Bovendien heeft de uitgeverij plannen voor het samenstellen van een methode voor CKV1, waarin verbanden met andere kunstvormen een belangrijke plaats zullen innemen.

De middag stond in het teken van de jongeren zelf. *Piet Geelhoed*, directeur van het populaire programma *Klokhuis*, deelde het geheim van zijn succes: ga uit van vragen van jongeren, praat niet over kunst alsof het iets verhevens, moeilijks en heel bijzonders is en probeer zo concreet mogelijk te zijn. "Dat kinderen niet geïnteresseerd zijn in kunst, is volgens mij onzin," aldus Geelhoed. "Maar je moet het hekje erom heen weghalen."

In gesprek met jongeren over kunst

Daarmee waren docente vakdidactiek aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht *Til Groenendijk*, en docente van de Kunstkijkuren *Thea Tolsma*, het roerend eens. Het advies van de eerste, beter aansluiten bij de leefwereld van jeugdigen door met hen in gesprek te gaan over kunst en hun ideeën en meningen serieus te nemen, wordt door laatstgenoemde al jaren in praktijk gebracht: gedurende tien lessen voert zij met kinderen van rond de elf jaar gesprekken over oude en moderne kunst in het Rijksmuseum, Van Goghmuseum en het Stedelijk Museum. Kijken, praten en naar elkaar luisteren staat centraal in de kunstkijkuren, van een kunsthistorische benadering is geen sprake: "Over sommige kunstwerken heb ik zo met kinderen al diepgaandere

gesprekken gevoerd dan met menig volwassene," aldus Tolsma. "Je moet ze prikkelen, nieuwsgierig maken, kunst als iets heel gewoons laten ervaren. Alleen op die manier kunnen we jongeren bij kunst betrekken." (VD)

Van Nijntje tot Nabokov: stadia van geletterdheid

Op 22 januari 1997 organiseren de Tilburgse letterenfaculteit en het NBLC in Tilburg een symposium over stadia van geletterdheid. P.C.Hooftprijswinnaar K. Schippers is de trekker die de opening verzorgt en vervolgens kan er gekozen worden uit vijf keuzeprogramma's: stadia in leesbevordering (met als sprekers Jo Klopogge, Henk Blok en Koos Hawinkels), stadia in leesvaardigheid en leesinteresse (Manja Heerze, Kees de Glopper en Piet Mooren), stadia in genrebewustzijn en genrevoorkeuren (Carel Peeters, Kees 't Hart en Maaike Meijer), lezerssporen (Jacques Dane, Erik de Kuiper en Márgitka van Woerkom) en longitudinaliteit in het literatuuronderwijs (met Marita de Sterck, Max Verbeek en Claire Hülsenbeck). Het tijdschrift *Leesgoed*, uitgegeven door het NBLC, wijdt zijn zesde nummer aan dit symposium, met een reeks artikelen die raken aan het thema van het symposium, onder een gastredactie bestaande uit Helma van Lierop, Martijn de Bont en Henk Peters. Het nummer bevat bijdragen van onder meer Piet Mooren, Martijn de Bont, Atte Jongstra en Hans van Driel, en dient de symposiumgangers als programma.

KC

Inlichtingen over inschrijving kan men krijgen bij Anne Adriaensen, Katholieke Universiteit Brabant, postbus 90153, 5000 LE Tilburg, tel. 013-4663060.

Een jonge Gouden uil

Degenen die met de AKO- en Libris-prijzen de publiciteit bespelen zouden inhoudelijk een voorbeeld kunnen nemen aan de Vlamingen: hun presentatie van de genomineerden voor de Gouden Uil en de wijze waarop uiteindelijk de winnaar naar voren komt is stijlvol en doet recht aan de betekenis van deze grote literaire prijs. In 1997 mogen scholieren uit Vlaanderen én Nederland voor het eerst bepalen welke auteurs wat hun betreft in aanmerking komen voor de Gouden Uil. De Vlaamse departementen voor Onderwijs en Cultuur, de Nederlandse stichting Lezen en de Nederlandse Taalunie hebben elkaar gevonden in dit initiatief. Jongeren bepalen dus wie de Jonge Gouden Uil gaat krijgen. Een jury, samengesteld uit leerlingen van voortgezet/secundair en middelbaar beroepsonderwijs, beoordeelt dezelfde boeken als genomineerd zijn door de jury van de Gouden Uil. Die nominaties worden begin februari bekend gemaakt en dan kunnen per school leesgroepen van vijftien leerlingen worden geformeerd die tot een oordeel over de genomineerde boeken komen. Begin maart krijgen de leesgroepen loon naar werken in de vorm van een ontmoeting met de schrijvers. En de Jonge Gouden Uil wordt op dezelfde 15de maart uitgereikt als de grote Gouden Uil. Wie zou niet willen weten waarin de leerlingen verschillen van de volwassen beoordelaars? KC